

Alueellinen kaatumisten ehkäisyverkosto (AKE)

Toimintakertomus vuosilta 2020–2021

Koonnut AKE verkoston jäsenet

Hyväksytty AKE:n kokouksessa
16.2.2022

Sisällys

1.	Alueellinen kaatumisten ehkäisyverkosto, AKE jäsenet 2020–2021	2
2.	AKEn tavoite ja visio toimikaudelle 2020–2021	2
3.	AKEn kokoontuminen toimikaudella 2020–2021.....	2
4.	Yksilöidyt tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2020–2021	2
5.	Kaatumiset ja putoamiset valtakunnallisten tilastojen valossa	7
	Organisaatiokohtaiset kertomukset	11
	AKE-Koulutusorganisaatiot.....	28

1. Alueellinen kaatumisten ehkäisyverkosto, AKE jäsenet 2020–2021

Alueellisessa kaatumisten ehkäisyverkostossa oli vuoden 2020–2021 vaihtuessa 45 jäsentä ml. puheenjohtaja. Jäsenet edustivat 19 eri organisaatiota, sairaanhoitopiiriä tai sote-aluetta. Jäseniin kuului maallikkojäsen. Jäsenet edustivat laajalti eri organisaatitasoja kotihoidosta erikoissairaanhoidon ja koulutukseen sekä niiden kautta myös eri ammattiryhmiä.

2. AKEn tavoite ja visio toimikaudelle 2020–2021

Toimikauden päätavoitteena oli toimia tiedon ja hyvien käytäntöjen levittäjänä sekä asiantuntijana kaatumisten ehkäisyssä toiminta-alueellaan niin sosiaali- kuin terveydenhuollossa ja tehdä yhteistyötä eri yhteistyökumppaneiden sekä sidosryhmien kanssa. Kaatumisten ehkäisy on painopiste alueellisessa hyvinvoinnin edistämistyössä.

Visiona oli, että AKEn jäsenet toimivat aktiivisesti verkostossa. Jäsenet levittävät tietoa kaatumisten ehkäisystä omalla alueellaan / organisaatioissaan ja näin vaikuttavat aktiivisesti, jotta vakavien kaatumistapaturmien määrän kasvu pysähtyy.

3. AKEn kokoontuminen toimikaudella 2020–2021

Verkosto kokoontui suunnitellusti neljännesvuosittain etäyhteyksin. Koollekutsujana ja puheenjohtajana toimi kliinisen hoitotyön asiantuntija Tarja Tervo-Heikkinen ja 19.5.2021 lähtien Säde Rytönen. Kokouksiin osallistui vuonna 2020 noin 20 jäsentä/kokous. Vuonna 2021 kokouksiin osallistui noin 23 jäsentä/ kokous. AKE:n pääverkoston henkilöjäsenmäärä oli vuoden 2021 lopussa 50. Tämän lisäksi suurimmassa osassa AKE-organisaatioita oli omat alaverkostonsa, joiden jäsenmäärät vaihtelivat alueittain.

4. Yksilöidyt tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2020–2021

Verkosto on avoin ja kehittyvä.

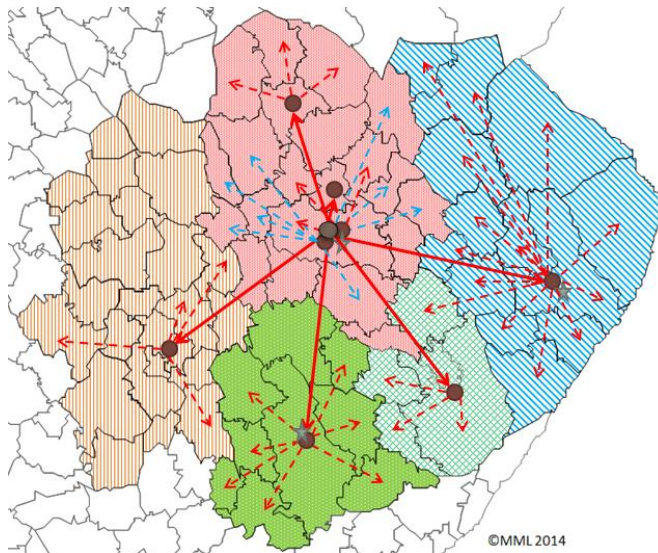
Verkostoon kuuluu kaikki Kuopion yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueen sairaanhoitopiirit ja sote-alueet (kuva 1). Verkostoon toivotetaan yhä tervetulleiksi uusia organisaatioita KYS-ERVA:n alueelta.

Jäsenorganisaatiot

Essote, Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvet
 Itä-Suomen yliopisto, ISY
 Jyväskylän kaupunki
 Keski-Suomen keskussairaala ja sairaanhoitopiiri, KSSHP
 Koulutetut Kokemusasiantuntijat ry (KoKoA)

Kuopion kaupunki
 Kuopion yliopistollinen sairaala, KYS ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, PSSHP
 Kysteri, Perusterveydenhuollon liikelaitos
 Sakky, Savon ammattiopisto
 Savonia Ammattikorkeakoulu
 Siilinjärven kunta
 Siun SOTE, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä
 Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä
 Suonenjoen kaupunki
 Sosteri, Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
 Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä
 Yksityisen terveystalouden tuottaja, Attendo

Kuva 1. AKE:n toiminta-alue 2020–2021

AKE:n kokouksiin on ollut mahdollisuus osallistua etäyhteydellä jo useita vuosia. AKE:n alaverkostojen jäsenet ovat voineet osallistua halutessaan pääverkoston kokouksiin.

AKE-verkoston yhteinen työtila PSSHP:n extranetissa on palvellut vuodesta 2016–2020, maaliskuussa vuonna 2021 siirryttiin Teams-tilan käyttöön. Teamsiin on viety kokousmateriaali sekä esityksiä, julkaisuja yms., jotka voidaan näin jakaa koko verkoston kesken.

Moniammatillista, paikallista ja alueellista koulutusta järjestetään säännöllisesti.

Eri AKE-organisaatiot ovat järjestäneet omia koulutuspäiviään / -iltapäiviä tai kaatumisen teemaa on nostettu esille erilaisissa tilaisuuksissa. Tavoitteena oli laatia systemaattinen malli henkilöstön koulutukseen, sekä yhtenäisiä materiaaleja, mutta alueellista mallia henkilöstön koulutukseen ei ole tehty, koska kansallisella tasolla on hyvää koulutusta (Duodecim Oppiportti, UKK-instituutin laaja verkkokoulutus, Terveystalouden kuntoutusmateriaali).

Videoita kansalaisten, ammattilaisten ja ammattiin opiskelevien käyttöön on julkaistu eri organisaatioiden toimesta.

AKE verkostossa on järjestetty yhteistyössä Kuopion yliopistollisen sairaalan (KYS) ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin HYTE-tiimin kanssa kaatumisvaaran vähentämisen luentosarjaa syksystä 2020 lähtien. Sarjan luennot on lähetetty noin kerran kuukaudessa Teams-etäyhteydellä ja linkit tallenteisiin on lisätty verkoston materiaalipankin sivuille. Tilaisuudet ovat olleet avoimia sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille ja kaikille asiasta kiinnostuneille. Osallistujamäärät vaihtelivat reilusta 20 henkilöstä yli 120 henkilöön/ luento.

Vuonna 2020 luontosarjan aiheina olivat:

- Kuinka tunnistan kaatumisvaaraa lisäävät lääkkeet
- Kaatumisvaaran ennaltaehkäisy; KaatumisSeula itsearviointiin
- Kaatumisvaaran puheeksiotto; miten tuen asiakasta/potilasta fyysisen toimintakyvyn ylläpitoon?

Vuonna 2021 aiheina olivat:

- Turvallinen koti ja liikkumisympäristö iäkkäiden kaatumisten ennaltaehkäisytyössä.
- Voima- ja tasapainoharjoittelu ehkäisee kaatumisia
- Kaatumisen ehkäisy biomekaniikkaan (kävelyyn) vaikuttavilla apuvälineratkaistuilla (jalkineet, ortoosit)
- Ikääntyneiden päihteidenkäyttö ja kaatumisvaaran vähentäminen
- OTAGO kotiharjoitteluohjelma ja kaatumisvaaran vähentäminen
- Kaatumisvaaran vähentäminen – Toimintakyky ja murtumat ikääntyneillä
- Iäkkään kaatumisvaara – geriatrin käytännön tärpit tunnistamiseen ja puuttumiseen
- Kaatumisvaaran vähentäminen ja apuvälineet
- Ravitseminen ja kaatumisten ehkäisy

AKE verkostossa on hyödynnetty UKK-instituutin järjestämää verkkokoulutusta kaatumisten ehkäisystä. Maksuton, itsenäisesti verkossa opiskeltava koulutus- ja tietopaketti on iäkkäiden parissa työskenteleville sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille. Koulutuskokonaisuuden tavoitteena on lisätä tietoutta iäkkäiden kaatumisten ja kaatumisvammojen ehkäisystä. https://ukkinstituutti.fi/liikkumisen-turvallisuus/kaatumisten-ehkaisy-ammattilaisille/verkkokoulutus-kaatumisten-ehkaisyta/?utm_source=cremailer&utm_medium=email&utm_campaign=Elintapaohjauksen+verkostokirje+1%2F2020&utm_content=%5Bemail%5D

Duodecimin Oppiportissa on jo vuonna 2015 julkaistu ”Kaatumisten ehkäisy” –verkkokurssi <https://www.oppiportti.fi/op/dvk00052>, jota on päivitetty 2018. Tämä kurssi on toiminut hyvin henkilöstön kouluttamiseen kaatumisten ehkäisyssä.

UKK-instituutti koordinoi kaatumisten ehkäisyn VAKAA –asiantuntijaverkostosta. Verkosto edistää valtakunnallista kaatumisen ehkäisytyötä <https://ukkinstituutti.fi/liikkumisen-turvallisuus/kaatumisten-ehkaisy-ammattilaisille/kaatumisten-ehkaisy-verkosto/>

AKE osallistui muutamien jäsenten kautta Terveyskylän kaatumisten ehkäisyn sivujen koostamiseen. Näiden sivujen tavoitteena on tuoda kansalaisille tietoa kaatumisten ehkäisystä. Sivut ovat olleet valmiita jo useita vuosia, mutta sopimusteknisten asioiden vuoksi niitä ei ole voinut julkaista.

Vuoden 2019 alussa käynnistyi Sosiaali- ja terveysministeriön sekä Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen koordinoima Työikäisten ja ikääntyneiden kaatumistapaturmien ehkäisyn projekti, joka tavoitteena on päivittää kansallinen Turvallisesti kaiken ikää - koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoite- ja toimenpideohjelma 2021–2030¹. Toimenpideohjelman kautta voidaan vaikuttaa kansalliseen ennaltaehkäisevään työhön ja seurantaan. Tarja

¹ <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162537>

Tervo-Heikkinen ja joitakin muita AKE:n edustajia oli mukana Turvallisesti kaiken ikää – Koti- ja vapaa-ajantapaturmien ehkäisyn ohjelman laatimisessa. Vuoden 2021 lopussa tehtiin myös toimeenpanosuunnitelmaa.

Yhtenäiset käytännöt, ohjeet ja mittarit ovat käytössä.

- Pysytään pystyssä -opas on saatavilla painettuna versiona ja verkon kautta
- AKE-materiaalin käyttö ja mittareiden (esim. FRAT, FROP-com, SPPBn, NRS2002, MNA, Kaatumisvaaran itsearviointilomake) systemaattista käyttöä on tuettu. Tarkempi käyttö tulee ilmi organisaatiokohtaisissa kuvauksissa.
- Menettelytapaohjeet kaatumisen / kaatumisvamman vuoksi hoitoon hakeutuvan ja sairaalassa kaatuvan potilaan vastaanottamiseksi. Menettelytapaohjeiden laatiminen ja implementointi käytäntöön ei ole toteutunut, mutta tarkistuslista kaatuneen kohtaavalle on tehty.
- Lääkehoidon arviointi (vakioitu lääkehoidon arviointi) kaatumisen takia hoitoon tulleilla ja korkean kaatumisriskin potilailla.
- Kaatumisvaaraa lisäävät lääkkeet –kortin implementointia on tehty aktiivisesti.

Näiden tavoitteiden toteutumista on kuvattu kunkin organisaation oman toteutumisen yhteydessä myöhemmin.

Vuoden 2020 alussa on valmistunut [Kaatumisvaaraa lisäävät lääkkeet -tarkistuslista](#). Listan ovat laatineet proviisorit Anu Pitkonen (Ylä-Savon Sote), Kirsi Pesonen (Siun Sote) ja Raimo Ojala (KYS). Lue lisää listan taustasta ja käytöstä [täältä](#).

Pysytään pystyssä -oppaan päivitys aloitettiin ja suomenkielinen versio oppaasta valmistuu 2022 vuoden alussa.

Kaatumisten ja putoamisten määrää alueella, eri organisaatioissa ja yksiköissä seurataan järjestelmällisesti, tavoitteina määrän väheneminen.

Vuosittain vuoden kolmannessa kokouksessa (syyskuu) verkoston organisaatioiden jäsenet esittelevät oman organisaationsa tilannetta. Samalla jokaisen organisaation omaa ensimmäisen vuosipuolikkaan trendiä on seurattu edellisiin vuosiin. Tässä on hyödynnetty HaiPro-ilmoituksia ja organisaatiokohtaisia johtamisjärjestelmästä tuotettuja tietoja, siinä määrin kuin ne eri organisaatioista on saatavissa. Samanaikaisesti on tarkasteltu myös koko maata koskevaa tilastotietoa.

Tutkimuksen avulla tuotetaan tietoa kaatumisten ja putoamisten määrän vähentämisen tueksi.

Opinnäytetöitä kaatumisista ja kaatumisten ehkäisyyn liittyvistä aiheista on valmistunut muun muassa seuraavia:

- Lundgren, Laura. 2021. Lääkehoitojen arvioinnit osana traumapotilaiden hoitoa. Pro gradu -tutkielma, Itä-Suomen yliopisto, farmasian laitos. https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/25407/urn_nbn_fi_uef-20210828.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Virnes, Roosa-Emilia. 2021. Opioidit ja kaatuminen iäkkäillä. Kliininen katsaus. Itä-Suomen yliopisto, farmasian laitos. <https://erepo.uef.fi/handle/123456789/25582>
- Pitkänen Anne & Lindfors, Taina. 2021. Fall T.I.P.S. kaatumisten ennaltaehkäisymalli - Ohjevideo Kuopion yliopistollisen sairaalan henkilökunnan käyttöön. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021122190333>

Artikkeleita kaatumisista ja kaatumisten ehkäisyyn liittyvistä aiheista verkoston jäseniltä:

- Koivula R. THL & asiantuntijatyöryhmä ”Iäkkäät, kaatumiset ja putoamiset” mukana Äijö M. 2020. Iäkkäiden henkilöiden tapaturmat: taustoitus tapaturmatyypeittäin. Korpilahti U, Koivula R, Doupi P, Jakoaho V, Lillsunde P. (toim.). Turvallisesti kaiken ikää. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelma 2021–2030 sekä selvitys kustannuksista. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:33. Helsinki:STM. 171-201.
- Pisa F, Reinold J, Lavikainen P, Koponen M, Taipale H, Tanskanen A, Tiihonen J, Hartikainen S, Tolppanen AM. Hip fracture risk in antiepileptic drug initiators and non-initiators with Alzheimer’s disease. *Clinical Epidemiology* 2021; 13:295-307.
- Seppala LJ, Petrovic M, Ryg J, Bahat G, Topinkova E, Szczerbińska K, van der Cammen TJM, Hartikainen S, Ilhan B, Landi F, Morrissey Y, Mair A, Gutiérrez-Vallencia M, Emmelot-Vonk MH, Mora MÁC, Denkinger M, Crome P, Jackson SHD, Correa-Pérez A, Knol W, Soulis G, Gudmundsson A, Ziere G, Wehling M, O’Mahony D, Cherubini A, van der Velde N. STOPPFall (Screening Tool of Older Persons Prescriptions in older adults with high fall risk): a Delphi study by the EuGMS Task and Finish Group on Fall-Risk-Increasing Drugs. *Age & Ageing* 2021; 50:1189-1199. doi: 10.1093/ageing/afaa249.
- Silén-Lipponen M; Turjamaa R & Tervo-Heikkinen T; Äijö M. 2019. Nursing students learning to prevent falls of older people through simulations. Teoksessa: European Association for Practitioner Research on Improving Learning, EAPRIL 2018 Conference Proceeding, Issue 5, s. 80 - 91. ISSN 2406-4653. Luettavissa (8.5.2019): <https://www.eapril.org/sites/default/files/2019-03/Proceedings%202018%20publication.pdf>
- Tapiainen V, Lavikainen P, Koponen M, Taipale H, Tanskanen A, Tiihonen J, Hartikainen S, Tolppanen A-M. The risk of head injuries associated with antipsychotic use among persons with Alzheimer’s disease. *Journal of American Geriatrics Society*. 2020; 68:595-602.
- Tervo-Heikkinen T, Aaltonen L-M, Kinnunen M & Roine RP. 2019. Kaatumiset kuriin riskitietoisuudella ja teknologialla. *Lääkärilehti* 74(10), 622–623.
- Turjamaa R, Äijö M, Tervo-Heikkinen T, Silén-Lipponen M. 2020. A Qualitative Study of Nursing Students’ Experiences in Fall Prevention for Older Home Care Clients. *Journal of Aging Research* Volume 2020, Article ID 7652623. <https://doi.org/10.1155/2020/7652623>
- Äijö M. (Ed). 2019. Hyviä pedagogisia ratkaisuja kaatumisten ehkäisyn opetuksen: AKESO-tutkimus ja kehittämishanke. Savonia-ammattikorkeakoulun julkaisusarja, (4/2019), Savonia-ammattikorkeakoulu. Luettavissa (7.6.2019) <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-203-263-8>

- Äijö M & Eklund P. 2020. Kaatumisten ehkäisytyötä EIP on AHA:n kautta. Kuntoutuksen verkkoja kutomassa: Savonian kuntoutuksen koulutukseen liittyvää tutkimusta, kehittämistä ja uuden tiedon jakamista blogi, Savonia-ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://blogi.savonia.fi/kuntoutuksenverkkojakutomaassa/2020/05/25/kaatumisten-ehkaisytyota-eip-on-ahan-kautta/>
- Äijö M, Abreu C da CF, Goswami N. 2021. Fall Prevention Education: Good Examples From Higher Education. In the book Eklund P (editor). Integrated Care and Fall Prevention in Active and Healthy Aging. 171–181.
- Äijö M, Havulinna S, Karinkanta S, Tervo-Heikkinen T, Lönnroos E. 2021. Fall Prevention in Education and Training of Healthcare Students, Professionals, and Non-Professionals. In the book Eklund P. (editor) Integrated Care and Fall Prevention in Active and Healthy Aging. 157–170.

5. Kaatumiset ja putoamiset valtakunnallisten tilastojen valossa

Koko Suomea kattavia tilastotietoja voidaan käyttää lähtökohtana seurattaessa kaatumisiin ja putoamisiin liittyvää kehitystä. Näistä tilastotietoa tuottaa Terveystieteiden- ja hyvinvoinnin laitos (THL) muun muassa Sotkanet-tietokannan avulla.

Tapaturmat luokitellaan Suomessa koti- ja vapaa-ajan tapaturmiksi, liikennetapaturmiksi sekä työtapaturmiksi. Kaatumiset ja putoamiset ovat olleet meillä jo vuosia merkittävin tapaturmaisen kuoleman syy ja aiheuttavat eniten hoitopäiviä. Myös Euroopan mittakaavassa Suomi sijoittuu tapaturmakuolleisuudessa kärkisijoille². Erityisesti iäkkäillä yleisin tapaturman aiheuttaja on kaatuminen tai matalalta putoaminen.

Vuosittain noin 1200 ihmistä kuolee kaatumisesta tai putoamisesta johtuen. Iäkkäillä kaatumiset ja putoamiset ovat ylivoimaisesti suurin tapaturmakuolemien syy. Kuolemaan johtavia kaatumisia ja putoamisia tapahtuu enemmän miehille, mutta iäkkäämpien kohdalla taasen yli 85-vuotiaiden ryhmässä naisille. Kuolemaan johtaneet kaatumiset ja putoamiset työikäisillä ovat melko harvinaisia nuorilla työikäisillä, mutta riski nousee merkittävästi 45-64-vuotiailla, erityisesti miehillä. ([Kaatumiset ja putoamiset - THL.](#)) Erityisesti ikääntyneille henkilöille tapahtuneet kaatumiset aiheuttavat usein kaatumisen pelkoa, joka puolestaan vähentää liikkumista ja sitä kautta heikentää toimintakykyä³

Tarkasteltaessa KYSin erityisvastuualueen kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitokasvoja / 10 000 asukasta hoitokasvojen määrä on vuosien 2014–2020 välillä vaihdellut 136,8 ja 153 välillä /10 000 asukasta. Näissä luvuissa on huomioitu kaikki ikäryhmät. Tarkasteltaessa yli 65-vuotta täyttäneiden kaatumisia ja putoamisia, määrät ovat vaihdelleet 408–465 välillä / 10 000 asukasta kohden, ollen vuonna 2020 matalin.

² Tapaturmat Suomessa (16.3.2021) <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtamien/turvallisuuden-edistaminen/tapaturmien-ehkaisy/tapaturmat-suomessa>

³ Pajala S. 2016. Iäkkäiden kaatumisten ehkäisy. THL, Opas 16. (16.3.2021). http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/79998/THL_Opas_16_verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Taulukko 1. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot/ 10 000 asukasta AKE:n toiminnassa olevien sairaanhoitopiirien, KYS-ervan alueella ja koko Suomessa vuosina 2014–2020 (Sotkanet)

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot / 10 000 asukasta (vuoden 2021 ennakkotietoa ei vielä saatavilla)							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Koko maa	107,3	105	111,6	110,3	112,7	117,4	106,6
Kuopion Yliopistosairaalan erityisvastuualue	140,1	136,8	148	153	143,4	147,1	141,2
Etelä-Savon sairaanhoitopiiri	133	132,9	146,3	152,9	137,4	136,1	133,2
Itä-Savon sairaanhoitopiiri	140,8	137,6	156,4	159,3	132,6	161,1	160,7
Keski-Suomen sairaanhoitopiiri	129	129,8	134,9	135,9	132,8	130,2	126,6
Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiiri	149,3	158,9	170,1	184,9	170,8	168,9	159,8
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri	148,1	130,5	145,6	147,9	140,1	151,8	143,7

Taulukko 2. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä/ 10 000 asukasta AKE:n toiminnassa olevien sairaanhoitopiirien, KYS-ervan alueella ja koko Suomessa vuosina 2014–2020 (Sotkanet)

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavanikäistä (vuoden 2021 ennakkotietoa ei vielä saatavilla)							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Koko maa	368,1	354,2	376,3	368	373,7	383,7	347,7
Kuopion Yliopistosairaalan erityisvastuualue	436,9	426,9	462,7	465,8	431,6	440,4	408,5
Etelä-Savon sairaanhoitopiiri	374,5	369,4	416,3	423,3	357,8	354,3	337
Itä-Savon sairaanhoitopiiri	392,6	372,1	419,3	421	360	396,9	388,6
Keski-Suomen sairaanhoitopiiri	472,5	455,3	471,6	455,1	460,2	441,4	412,2
Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiiri	422,1	480,5	513,5	551,3	498,9	497,5	447,6
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri	455,4	403,4	450,7	445,5	408,7	450	415,9

Kaatumis- ja putoamistapaturmat erityisesti iäkkäillä tapahtuvat usein kotona tai kodin läheisyydessä. Sairaaloissa ja muissa hoitolaitoksissa hoidettavien potilaiden kaatumiset ja putoamiset tulisi kuitenkin pyrkiä minimoimaan. Lonkkamurtumat ovat erityisesti ikääntyneillä

merkittävä ja elämänlaatuun suuresti vaikuttava tapaturma, joka aiheutuu usein kaatumisesta tai putoamisesta. Sotkanet-tietokannan tilastoissa voidaan tarkastella 65 vuotta täyttäneiden lonkkamurtumia määrinä ja osuutena (%) vastaavan ikäisestä väestöstä.

Koko maassa lonkkamurtumia 65 vuotta täyttäneillä tapahtuu noin 8000 vuosittain. (Taulukko 3.) Sama trendi on jatkunut koko 2000 luvun ajan samalla kun 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä on kasvanut. Vuonna 2000 suomalaisista 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä oli 15 % ja vuonna 2020 se oli jo 22,7 %. Sairaanhoidopiireittäin tarkasteltuna KYS-ervan alueella kaikki sairaanhoidopiirit ylittivät koko Suomen keskiarvon⁴. (Taulukko 4.)

Taulukko 3. Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä ja lukumäärinä (n=).⁵ (Sotkanet).

Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavanikäisestä väestöstä (vuoden 2021 ennakkotietoa ei vielä saatavilla)							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Koko maa	0,7 7674	0,7 7739	0,7 7889	0,7 8126	0,7 8001	0,7 8057	0,6 7768
Kuopion Yliopistosairaalan erityisvastuu-alue	0,7 1346	0,7 1353	0,7 1298	0,7 1349	0,6 1285	0,6 1288	0,6 1287
Etelä-Savon sairaanhoidopiiri	0,9 231	0,8 215	0,6 179	0,7 211	0,7 213	0,7 209	0,6 183
Itä-Savon sairaanhoidopiiri	0,8 98	0,7 83	0,7 86	0,7 93	0,6 75	0,6 80	0,7 95
Keski-Suomen sairaanhoidopiiri	0,7 338	0,7 360	0,6 334	0,7 360	0,6 353	0,6 323	0,6 342
Pohjois-Karjalan sairaanhoidopiiri	0,8 289	0,8 311	0,8 314	0,7 288	0,6 271	0,7 286	0,6 281
Pohjois-Savon sairaanhoidopiiri	0,7 390	0,7 385	0,7 386	0,7 399	0,6 373	0,6 393	0,6 386

⁴ Sotkanet-tietokanta. (31.1.2022) <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/taulukko/?indicator=s073BAA=®ion=s7YstzbrM4z3tjYOBgA=&year=sy5zsjbR0zUEAA==&gender=t&abs=f&color=f&buildVersion=3.0-SNAPSHOT&buildTimestamp=202109301228>

⁵ Sotkanet-tietokanta, taulukon URL (31.1.2022): <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/taulukko/?indicator=s44Kjje01jUNtTb1izdNt9Y1stYNsLA2NEm21g2y1jVMzLb2dAUA®ion=s7YstzbrM4z3tjYOBgA=&year=sy5zsjbR0zUEAA==&gender=t&abs=f&color=f&buildVersion=3.0-SNAPSHOT&buildTimestamp=202109301228>

Taulukko 4. 65 vuotta täyttäneet, % väestöstä Suomessa, KYS-ervassa ja KYS-ervan sairaanhoitopiireissä (%)

Alue	2017 %	2018 %	2019 %	2020 %
Koko Suomi	21,4	21,8	22,3	22,7
KYS-erva	24,3	24,9	25,6	26,2
Etelä-Savon shp	28,3	29,1	30,0	30,9
Itä-Savon shp	30,5	31,8	32,9	33,7
Keski-Suomen shp	21,6	22,0	22,5	23,0
Pohjois-Karjalan shp	25,1	25,8	26,5	27,3
Pohjois-Savon shp	23,9	24,5	25,2	25,8

Organisaatiokohtaiset kertomukset

AKE- Keski-Suomi – toiminta vuosina 2020–2021

Vastuuhenkilö: Heidi Taskinen

AKE Keski-Suomen (K-S) toiminta on toimintakertomusvuosina, aikaisempien vuosien tavoin, keskittynyt henkilöstön osaamisen kehittämiseen jalkauttamalla eri organisaatioihin kaatumisten ehkäisyn työkaluja (AKE) ja yhtenäisiä näyttöön perustuvia toimintamalleja. Näyttöön perustuvien yhtenäisten toimintakäytäntöjen implementoinnin ohella pääpaino on ollut kaatumisten ehkäisy yksikkökohtaisessa kehittämisessä ja toimintamallien soveltamisessa toimintaympäristöön.

AKE-K-S:n verkosto on tavannut kolme kertaa toimintakaudella. AKE-K-S vastuuhenkilö vaihtui kaksi kertaa vuoden 2020 aikana, joka osaltaan vaikutti alueellisen verkoston toimintaan Uusi sairaalahankkeen ja Covid 19-tilanteen kanssa. Alueellinen verkostotyö koetaan edelleenkin keskeisenä mahdollisuutena yhtenäistää maakunnan kaatumisten ehkäisykäytäntöjä ja kehittää yhteistyötä asiakkaan/potilaan saumattoman kaatumisten ehkäisyn hoitopolun varmistamiseksi. Potilaan/asiakkaan ja omaisten ohjaukseen on edelleen panostettu ja ennaltaehkäisyn merkitystä korostettu. Syksyn 2021 aikana on aloitettu yhteistyökeskustelu Tulevaisuuden Sotekeskushankkeen kanssa, joka jatkuu v. 2022 aikana yhteisten tavoitteiden määrittelyllä kohti hyvinvointialueen toimintaa. Jyväskylän yliopiston gerontologian tutkija jatkoi verkoston toiminnassa, vaikka hänen työnantajansa vaihtui v. 2021 aikana. Yhteistyön tavoitteena on kehittää yhteisiä projekteja ikään-tyneen kaatumisten ehkäisyssä ja tutkimisessa.

Vuonna 2020–2021 Keski-Suomen keskussairaalan toiminnassa painottui Uusi sairaalahankkeen käyttöönoton mallit, joten vasta syksyn 2021 aikana on pystytty panostamaan kaatumisten ehkäisyn kertaosastotunteihin, jossa on päivitetty yksikkökohtaisia pelisääntöjä. Kaatumisten ehkäisyn tärkeyttä on korostettu uusien ja vanhojen työntekijöiden toiminnassa osana hoitotyön laatua ja potilasturvallisuutta. KSKS kaatumisten ehkäisyn materiaali ja Oppiportin verkkokurssit kuuluvat uuden työntekijän perehdytysohjelmaan. KSKS vastuuhenkilöverkosto tapasi toimintakaudella viisi kertaa. Vastuuhenkilöverkosto ylläpitää kaatumisten ehkäisyn toiminnan edistämistä ja seurantaa yksikkötasolla sekä varmistaa yhtenäisiä toimintamalleja organisaation tasolla. Vastuuhenkilöverkosto päivitti myös yksiköiden vastuuhenkilöiden roolin ja tehtäväkuvauksen.

AKE-K-S ei ole toimintakaudella järjestänyt alueellista koulutusta, vaan keskityttiin organisaatioiden yksikkötasoiseen toiminnan kehittämiseen verkoston organisaatioiden vastuuhenkilöiden toimesta. Näyttöön perustuva kaatumisten ehkäisyn materiaalia ja Duodecim Oppiportin kaatumisten ehkäisyn verkkokurssia on ohjattu hyödyntämään moniammatillisena perusosaamisen tukena alueen organisaatioiden yksiköissä. AKE-K-S verkoston tapaamisissa jaettiin KYS-AKE:n ja UKK-instituutin kaatumisten ehkäisyverkoston tietoa ja aineistoa tavoitteellisesti. Yhteistyötä maakunnan potilas- ja omaisjärjestöjen, liikuntatoimen ja kansalaisopiston kanssa väestölle järjestettävissä tiedotus-/ väestö-/teemaluontotilaisuuksissa on tehty toimikaudella alueittain vaihtelevasti, johon myös Covid-19 on osaltaan vaikuttanut. Potilaille / asiakkaille / omaisille jaettavaa Pysytään pystyssä -oppaan ja Kaatumisvaaraa lisäävät lääkkeet -kortin käyttöä ammattilaisen ohjausmateriaalina on pyritty lisäämään kaikissa AKE-K-S verkoston organisaatioissa ja yksiköissä.

AKE-K-S on seurannut kaatumisen ja putoamisen määrää ja kehitystä alueella Haipro- vaaratapahtumien ilmoitusjärjestelmästä saatavalla tiedolla. Vuonna 2021 KSSHHP:n kaatumisten ja putoamisten ilmoitusten määrät ovat kääntyneet laskuun. KSKS kaatumisvaaratapahtumien määrä on v. 2020 kääntynyt laskuun, johon osaltaan on vaikuttanut Covid-19, uuden sairaalan toiminnan

Alueellinen kaatumisten ehkäisyverkosto, AKE

Toimintakertomus

käynnistys sekä kaatumisten ehkäisyn toimenpiteiden vaikuttavuutta. Putoamisilmoituksissa ei KSKS:ssä vastaavaa kehitystä ole tapahtunut, vaan ilmoitusmäärät ovat lisääntyneet tasaisesti vuosien 2017–2021 aikana. Kaatumisen riskiarviota (FRAT / FROP Com) ei tehdä systemaattisesti maakunnan yksiköissä. Tämä on seuraavien toimintavuosien keskeinen kehittämiskohde.

AKE-Kuopio

Terveysthuollon palvelualue

Sairaalapalvelut: Osastot 1, 2, 4, 5, Karttula, Juankoski

Vastuuhenkilöt: Eija Miettinen, Taina Kuronen, Noora Puranen

Alueellisen kaatumisen ehkäisyverkostossa on ollut mukana toimintavuosina 2020–2021 sairaalapalveluista Harjulan sairaalan osastot 1, 2, 4, 5 sekä Karttulan ja Juankosken osastot.

Sairaalapalveluissa pyritään arvioimaan potilaan/asiakkaan toimintakykyä laaja-alaisesti eri mittareiden avulla osastolle tullessa ja lähtiessä, puolivuositain tai tarvittaessa.

FRAT	2016		2017		2018		2019		2020		2021	
Hoitojaksoja 1, 2, 4, 5, JVO, KVO	3050		3777		3554		3788		2740		2913	
Mittausten lkm	800	26%	1540	41%	1790	51%	2047	54%	1967	72%	1433	49%
Luokka: lievä (5-11) pt lkm	583	73%	1206	78%	1316	74%	1627	79%	1581	80%	1104	77%
Luokka: kohonnut (12-15) pt lkm	144	18%	232	15%	270	15%	300	15%	267	14%	247	17%
Luokka: eritt. korkea (16-20) pt lkm	73	9%	102	7%	104	6%	120	6%	119	6%	82	6%
Barthel												
Mittausten lkm	1075	35%	2076	55%	2187	62%	2433	64%	2034	74%	1497	51%
5x tuoilta ylösnousu												
Mittausten lkm	526	17%	1313	35%	1391	39%	1425	38%	1330	48%	920	32%
Kaatumiset ja putoamiset												
Kaatumiset ja putoamiset yhteensä									715		645	

- Lukumäärissä on mukana vain parilliset mittaustulokset Barthelin ja tuolitestin osalta.

Potilaiden toimintakyvyn arviointi on kääntynyt laskuun vuoden 2021 aikana. Mittareiden käyttö on selvästi vähentynyt, mikä osaltaan johtuu potilasmateriaalin huonokuntoisuudesta. Etenkin tuoilta ylösnousutestiä ei ole kyetty tekemään parillisena. Myös koronatilanteen vuoksi henkilökunnassa paljon sairaslomia, ja todennäköisesti sijaisia ei ole perehdytetty tarpeeksi toimintakykymittareiden suorituksesta ja kirjaamisesta. Mittareiden käyttöön on syytä tulevilla toimintakaudella perehtyä uudelleen ja muistuttaa koko henkilökuntaa toimintakyvyn laaja-alaisesta arvioinnista. Lisäksi on syytä muistuttaa myös 0-tulosten kirjaamisesta.

Koronatilanteen vuoksi koulutuksia ja tietoiskupäiviä ei ole pystytty toteuttamaan suunnitelman mukaisesti. Tämän sijaan on pyritty pitämään esillä ja saatavilla Pysy pystyssä- opasta, jonka kautta tietoa kaatumisen ehkäisystä on pyritty levittämään mm. omaisille. Lisäksi vastuuhenkilöt ovat informoineet mm. AKE-verkoston Kaatumisvaaran vähentäminen – luentosarjasta henkilöstöä.

AKE-KYS

Vastuuhenkilöt: Antikainen Anne (ravitsemus), Haatainen Kaisa (potilasturvallisuus), Kurttila Minna ja Ojala Raimo (farmasia), Leinonen Jaana (hoitotyö), Ruuttunen Jaakko (fyioterapia), Silvasti Minna (hoitotyö, osteoporoosihoitaja), Tervo-Heikkinen Tarja (hoitotyö, asiantuntija).

Kuopion yliopistollisessa sairaalassa kaatumisten ehkäisyä on viety voimakkaasti eteenpäin. Kaatumisten ehkäisyn Fall T.I.P.S toimintamallia (www.falltips.org) pilotoitiin vuoden 2020 alussa neurologian vuodeosastolla. Mallista saadut kokemukset tukivat mallin laajentamista kaikille aikuisten vuodeosastoille KYSissä. Vastuuhenkilökoulutukset aloitettiin keväällä 2020 ja syksyyn mennessä vastuuhenkilöiksi oli koulutettu hoitotyöntekijöitä ja johtajia yhteensä 95 henkilöä. Koulutus muutettiin syksyllä 2020 videokoulutukseksi. Yhteensä vastuuhenkilöitä on koulutettu yli 100 henkilöä. Vastuuhenkilöt kouluttavat aina omien yksiköidensä koko henkilökunnan ennen mallin käyttöönottoa.

Malliin kuuluu koko työyksikön henkilöstön kouluttaminen, jokaisen potilaan kaatumisvaaran arviointi ja yksilöllisen kaatumisten ehkäisyn suunnitelman laatiminen yhdessä asiakkaan kanssa. Mallin suunnitelmallisen käyttöönoton jälkeen aloitetaan auditoinnit, jotka raportoidaan kuukausittain. Fall T.I.P.S. vastuuhenkilöille perustettiin Teams-työtila, jossa on tukimateriaalia ja jossa on mahdollista kysyä ja jakaa kokemuksia mallin käytöstä. Ensimmäiset auditoinnit pilottien jälkeen toteutuivat joulukuussa 2020. Mallin implementointi vuodeosastoille jatkui vuonna 2021. Auditoinnit toteutuvat kuukausittain ja ne raportoidaan avoimesti Syke-intrassa.

Pilotti kameravalvonnan käytöstä kaatumisten ehkäisyssä alkoi marraskuussa 2020. Pilotti toteutettiin neurologian osastolla, jossa Fall T.I.P.S. toimintamalli oli jo jatkuvassa käytössä. Kamera-valvonta perustuu riskin arviointiin ja Fall T.I.P.S. mallista saatuun tietoon valvonnan tarpeesta. Pilotissa testattiin Verso Visionin teknologiaa (<https://www.versovision.com/fi>). Pilotti päättyi loppusyksystä 2021.

Kaatumisten ja putoamisten seuranta on KYSissä jatkuvaa hoitotaulukkirjausten kautta poimitana ja HaiPro-järjestelmässä. Seuranta tehdään kaikilla vuodeosastoilla sekä muissa yksiköissä, joissa hoitotaulukko on käytössä. Hoitotaulukkotieto raportoidaan avoimesti Tableau-kuviaina Syke-intrassa.

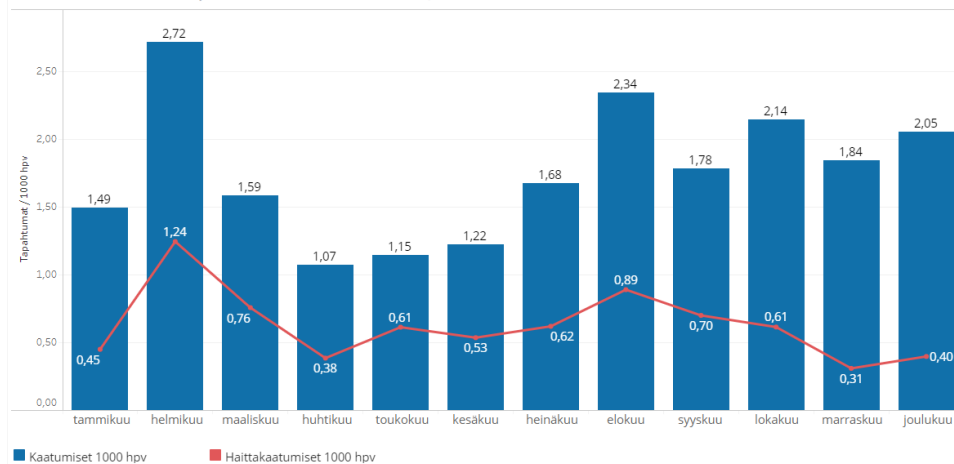
KYS osallistuu myös kansallisen vertaiskehittämisen verkostoon (HoiVerKe), josta kansallista vertailutietoa yksikkötyyppi kohtaisesti on saatu kvartaaleittain vuoden 2021 alusta saakka. Kansainvälistä vertailutietoa kaatumisista saadaan National Database of Nursing Quality Indicators (NDNQI) tietokannan kautta yksikkötyypeittäin, kvartaaleittain. Myös nämä vertailuraportit julkaistaan intranetissa avoimesti.

Alueellinen kaatumisten ehkäisyverkosto, AKE

Toimintakertomus

Kaatumiset 1000 hoitopäivää kohti vuodeosastoilla, vuosi 2021

Vuonna 2021 on KYSin päivystyspoliklinikalla tehty lääkehoidon arviointi 201 potilaalle, jonka tuloksena on mainittu kaatuminen. Arviointien kokonaismäärä oli 1462 kappaletta vuonna 2021. Vuodelta 2020 ei ole kattavaa tietoa saatavilla.

Alueellinen kaatumisten ehkäisyverkosto, AKE

Toimintakertomus

AKE-Kysteri, Perusterveydenhuollon liikelaitos Kysteri

Vastuuhenkilö: Marjut Hytönen (Nilakka)

Nilakassa (Keitele, Pielavesi, Tervo, Vesanto) lähdettiin viemään toimintakyvyn arviointia uudelle tasolle Toimia tietokannan ”lakkäiden henkilöiden lyhytaikaiseen sairaalahoitoon liittyvä toimintakyvyn arviointi kuntoutumisen käynnistäjänä” toimintamallin mukaan. Teams tapaamisia on pidetty neljä yhteistyössä johdon, osaston henkilökunnan, toimintaterapeutin ja fysioterapeuttien kesken.

Osastolla arvioidaan koko henkilöstön toimesta liikkumisen määrää esimerkiksi kävelymatkaa. Arviointia helpottamaan on käytävien seinille merkattu selkeästi metrimääriä. Lisäksi liikkumisen tavoitteita pyritään kirjaamaan hoitokertomukseen koko henkilöstön toimesta. Mittareiden osalta työ on vielä kesken, FRAT, SPPB, ortostaattinen verenpaineen mittaus ja MNA käytössä eniten. Kotiutumisen ennakoitiin / valmiuteen kotiutua, avun tarpeen ja apuvälinetarpeen arviointiin sekä jatkokuntoutustarpeeseen on kiinnitetty huomiota.

Avoterveydenhuollossa ja kotihoidossa käytössä laajasti FROP sekä kuntoutushenkilöstöllä Barthelin indeksi. Lisäksi Vesannolla ainakin vuosikontrollien yhteydessä omahoitajat ovat aktiivisesti ottaneet käyttöön UKK instituutin kaatumisseulaa. Sopimuksen mukaan fysioterapiaan on tullut tieto henkilöistä, joiden kaatumisvaara on arvion perusteella kohonnut. Fysioterapiassa on ollut käytössä OTAGO toimintamalli vuoden 2021 alusta alkaen ko. asiakasryhmän ohjauksessa. 16 henkilöä on tavoitettu OTAGO toimintamalliin mukaan.

Liukuesteitä on jaettu ikäihmisille ryhmissä, yksilövastaanotoilla ja yleisötilaisuuksissa.

Alueellinen kaatumisten ehkäisyverkosto, AKE

Toimintakertomus

NIUVANNIEMEN SAIRAALA

AKE Niuvanniemen sairaala

Vastuhenkilö: Satu Tuovinen

Yksilöidyt tavoitteet ja toimenpiteet vuosina 2020–2021

Tavoitteet: Kaatumisten ehkäisy sairaalassa.

Toimenpiteet:

1. AKE –verkoston kautta tulevan tiedon sekä hyvien käytäntöjen jakaminen ja hyödyntäminen sairaalassa kaatumisten ehkäisyssä.
2. Niuvanniemen sairaalan ulkoalueiden talvihuollon kehittämissuunnitelma valmistui vuonna 2021. Ulkoalueiden talvihuoltoa toteutetaan suunnitelman mukaisesti.
3. HaiPro –ilmoitusten seuranta ja hyödyntäminen ongelmakohtien tunnistamisessa.

AKE-Pohjois-Karjala –toimintakertomus 2020–2021

Vastuuhenkilöt: Hannele Komu, Kirsi Pesonen

Yleistä

Kaatumisten ehkäisy –toiminta jatkui Siun sotessa yhteistyönä alueellisen työryhmän, AKE –vastuuhenkilöiden ja koko maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden toimesta. AKE-PK –työryhmä kokoontui neljä kertaa vuodessa ja AKE- ERVA – verkoston kokouksiin ja toimintaan osallistuttiin säännöllisesti. Toiminnassa hyödynnettiin aktiivisesti THL:n IKINÄ-verkoston ja UKK-instituutin tarjoamia palveluita ja koulutuksia. Toimintavuosien aikana Siun soten AKE-työryhmän kokoonpanoa tiivistettiin ja muutettiin siten, että työryhmästä saatiin toimivampi ja moniammatillisempi.

Toiminta

Siun soten työyksiköissä on mietitty AKE –vastuuhenkilöiden ja esimiesten johdolla toimintatapoja ja yhteisiä malleja kaatumisten ehkäisyyn, johdon ja esimiesten tuki on koettu erittäin tärkeänä. Eri ammattiryhmien yhteistyö ja toiminta on ollut tiivistä ja sitoutunutta kaatumisten ehkäisytyössä.

Potilas/asiakas- sekä omaisten ohjauksessa on hyödynnetty AKE –verkoston yhtenäistä materiaalia, mm. Pysytään pystyssä –opasta. Korona-aika on rajoittanut AKE-vastuuhenkilöiden mahdollisuutta kouluttaa kuntien ja työyksiköiden henkilöstöä kaatumisen ehkäisyn mittareiden ja materiaalien käytössä. Ohjeistuksia on jaettu sähköisesti.

AKE-PK -työryhmän laatima asiakasprosessi löytyy Siun soten intrasta ja se sisältää mm. kaatumisen ehkäisyyn liittyviä ohjeita, oppaita ja suosituksia, tarkistuslistoja sekä asiakkaan/omaisten ohjaukseen liittyvää materiaalia.

Siun soten hoito- ja hoivatyön toimintasuunnitelmiin 2019–2020 ja 2021 on kirjattu tavoitteeksi asiakkaan/potilaan vajaanaravitsemusriskin arviointi, ennaltaehkäisy ja hoito, sekä NRS2002 ja MNA-mittausten lisääminen. Kaatumisen ehkäisymenetelmät ovat aktiivisessa käytössä. Lisäksi on kirjattu, että vaikuttavat painehaavojen ennaltaehkäisevät menetelmät ovat käytössä, painehaavojen määrä vähenee. Tätä seurataan BRADEN-mittauksilla.

Vuoden 2021 aikana kuntien kanssa tehtävää yhteistyötä selkeytettiin ja vastuita jaettiin toimialueiden kanssa parantaaksemme terveyden ja hyvinvoinnin eteen tehtävää työtä. Kaatumisen ehkäisyn työ on saatu nostettua Siun soten kuntien hyvinvointikertomuksiin.

Lokakuussa 2020 tehtiin yhteistyötä kansanterveyden keskuksen kanssa järjestämällä Säpinää, seniorit – kaatumiset kuriin -vaikuttamiskampanja. Kampanjassa selvitettiin kyselylomakkeen avulla pohjoiskarjalaisten ja heinäveteläisten yli 65- vuotiaiden ikäihmisten kaatumisvaaraa. Kyselyyn vastasi yhteensä 1 256 henkilöä 13 kunnasta. Kyselylomakkeita jaettiin ja niitä palautettiin liikunta- ja vapaa-aikatoimen sekä Siun soten päiväkuntoutuksen, fysioterapian, kuntouttavan kotihoidon ja muistipoliklinikan käyntien yhteydessä. Kolmanneksella kyselyyn vastanneista yli 65-vuotiaista pohjoiskarjalaisista oli kaatumisvaarassa ja heistä jopa 60 %:lla se oli huolestuttavasti kohonnut. Kyselyn aineistoa ei ole käsitelty Siun sotessa järjestelmällisesti, mutta olemme saaneet oheiset tiedot kansanterveydenkeskukselta kyselyn yhteenvedona. Kyselyn tuloksia voimme hyödyntää yhdessä tehtävissä hankkeissa muun muassa ohjauksessa ja neuvonnassa, yhteisissä tapahtumissa.

Vuonna 2017 Siun sotessa käynnistetty lonkkamurtumapotilaan hoidon ja kuntoutuksen prosessi (ns. Lonkkaliukumäki) on vakiintunutta toimintaa. Prosessin tarkoituksena on vähentää lonkkamurtuman jälkeisiä hoitopäiviä. Leikkauksen jälkeen potilas siirtyy kirurgiselle jatkokuntoutusosastolle, jonka jälkeen seuraa jatkokuntoutusvaihe potilaan kotona tai palveluasumisyksikössä. Fysioterapiakontrolli tehdään kuusi viikkoa murtuman jälkeen. Vuodesta 2019 alkaen tähän moniammatilliseen kuntoutusprosessiin lisättiin lonkkamurtuma- potilaille tehtävä lääkehoidon arviointi. Arviointeja toteuttavat pääasiallisesti Lääkehoidon arviointi - koulutuksen saaneet farmaseutit ja proviisorit. Lääkehoidon arviointien tarkoituksena on ollut selvittää, onko lääkehoidolla ollut mahdollisesti osuutta kaatumiseen, ts. onko potilaalla ollut käytössä kaatumisvaaraa lisääviä lääkkeitä. Vuonna 2020 lääkehoidon arviointeja tehtiin 124 kpl ja vuonna 2021,86 kpl.

Kotihoidossa on käytössä asumisturvallisuuden tarkistuslista, jossa käydään läpi myös kaatumisen ehkäisyyn liittyvät asiat. Liukuesteiden käytöstä muistutellaan kotihoidossa. Ikäihmisten asumispalveluissa on ollut erilaista teknologiaa kokeilussa, mm. ovivahteja ja vuodesensoreita. Seurataan, onko näiden käytöllä vaikutuksia kaatumisten määrään yöaikana. Kotihoitoa ja terveyskeskussairaaloihin varten tehtiin ns. huoneentaulu -esite, jossa kerrataan, kuinka estetään kaatumisia mm. kalusteiden, apuvälineiden ja vaatetuksen oikeilla valinnoilla.

Kuvapuhelimien avulla tehtävä, toiminta- ja fysioterapeuttien vetämä etäkotikuntoutustoiminta aloitettiin lokakuussa 2021. Kuntoutuskertoja on ollut 1–2 kertaa viikossa ja toiminta kestää kunkin asiakkaan kohdalla 10 viikkoa.

Koti TV -etäkuntoutusohjelma otettiin käyttöön Siun soten alueella vuonna 2021. Koti TV tarjoaa ikäihmisille liikunnallista etäkuntoutusta, virikkeellistä muistikuntoutusta sekä kulttuurista ja opetussellista sisältöä. Etäkuntoutusohjelma sopii hyvin sekä kotona että asumisyksiköissä asuville henkilöille, ohjelman voi ottaa seurantaan ja käyttöön myös erilaisissa ikäihmisille suunnatuissa harastustoiminnoissa. Kuntouttavaa ohjelmaa lähetetään joka arkipäivä klo 11–13. Lähetyksistä on tehty tallenteet, joita voi hyödyntää myös jälkikäteen. Koti TV:n osalta sopimus on ollut voimassa vuoden 2021 loppuun saakka. Sopimusneuvottelut palvelun jatkamisesta ovat käynnissä.

Vuonna 2018 tehtiin hankintasopimus Care Care Oy:n liukueste -sukista, joita yksiköt voivat tilata ja pyytää tuotteiden esittelyä ja käyttökokemuksia. Hankintasopimus on edelleen voimassa. Kaatumisvaaraa lisäävät lääkkeet -taskukortti otettiin käyttöön v. 2020. Lisäksi AKE-työryhmään kuuluva proviisori on luennoinut kaatumisvaaraa lisäävistä lääkkeistä omaishoitajien tilaisuuksissa.

FRAT- mittari ja HaiPron ilmoitukset putoamisista ja kaatumisista

Siun soten alueella käytössä olevassa asiakas - ja potilastietojärjestelmässä (Mediatri) oleva FRAT-mittari on aktiivisessa käytössä. FRAT-mittarin käyttöopastusta on järjestetty koulutuspäivien yhteydessä. FRAT:n käyttöä kysytään kaatumiseen liittyvän vaaratapahtuman (HaiPro) ilmoitusvaiheessa, eniten mittari on antanut tuloksia kohonneesta tai erittäin korkeasta kaatumisvaarasta. Vammaispalveluissa kokeiltiin FRAT-mittarin käyttöä pienesti vuonna 2021.

Vuosien 2020 ja 2021 HaiPro-dataa:

Kaatuminen:

- 1363 kpl (v. 2020) ja 1029 kpl (v. 2021)
- Kaatumisriski arvioitu 53,5 % (v. 2020) ja 53,9 % (v. 2021),
- Kaatumisriskiä ei arvioitu 36 % (v.2020) ja 32,9 % (v.2021)
- Lopuissa ilmoituksia HaiPro-ilmoituksen kohta riskin arvioinnista oli jätetty täyttämättä

Putoaminen:

- 370 kpl (v. 2020) ja 245 kpl. (v. 2021).

AKE-verkoston koulutukset ja verkostoiltapäivät

Siun soten Intra uudistuksen myötä intraan perustettiin Turvallisuussivusto, joilta löytyy myös Kaatumisen ehkäisyn omat sivut. Sivuilta löytyvät niin AKE-PK:n ohjeistukset kuin myös linkit UKK-instituutin, THL:n Ikinä-hankkeen kuin myös Suomen Luustoliiton sivuille ja koulutuksiin. UKK-instituutin järjestämistä koulutusiltoista ja verkkokoulutuksesta on tiedotettu AKE-verkoston kautta. AKE-ERVA alueen koulutuksista on jaettu linkit ja informaatiot esimiesten kautta henkilöstölle.

Omien AKE-koulutusten järjestäminen on ollut koronaepidemian takia lähes pysähdyksissä. Vuonna 2021 pidettiin yksi koulutusilto, jonka aiheena oli kehitysvammaisten kaatumisen ehkäisy. Koulutuksessa käsiteltiin kehitysvammaisten lääkehoidon erityispiirteitä ja Honkalampi keskuksen työ- ja päivätoimintaa. Koulutuksen jälkeen järjestettiin osallistujille palautekysely.

Tiedotus, mediajulkaisut

AKE-työryhmä on julkaissut Siun soten intranetissä muistutuksia varautumisesta liukkaisuun keihin ja työmatkatapaturmien torjumiseen. Lisäksi on annettu kaatumisen ehkäisyyn liittyviä tiedotteita maakunta- ja paikallislehtiin.

Vuonna 2020 tehtiin YouTubeen lyhyt video kaatumisen ehkäisystä ”Viisi vinkkiä kaatumisen ehkäisyyn”. Vuosina 2020–2021 on tehty lehdistötiedotteita muistutuksena kaatumisen ehkäisyyn, tiedotteet on julkaistu syksyllä ja keväällä liukkauden kielten alla. Vuonna 2021 YouTube-videota jaettiin uudestaan Siun soten sosiaalisessa mediassa. Tiedotteita on julkaistu myös Siun soten intrassa.

Alueellinen kaatumisten ehkäisyverkosto, AKE

Toimintakertomus

SIILINJÄRVI

Siilinjärven kaatumisen ehkäisyn työryhmä

Vastuuhenkilöt: Merja Rautiainen & Tanja Moilanen

Siilinjärven moniammatillisen kaatumisen ehkäisyn työryhmän tavoitteena on seurata kaatumista-pahtumien tilannetta ja koordinoita kaatumisen ehkäisyä osana kunnan eri palvelualueiden toimintaa. Kaatumisen ehkäisyn työryhmä kokoontui vuoden 2021 aikana kerran ja Voimaa vanhuuteen -työryhmä viisi kertaa.

Kaatumisen ehkäisyn hoitopolku terveydenhuollon vastaanottotoiminnassa

Kotihoidon arviointijaksoilla arvioidaan kaatumisriskiä, mutta työkalujen säännönmukainen käyttö vaatii vielä vahvistusta. *Pysytään pystyssä* -opasta jaetaan ikääntyneille ja omaisille.

Vuosittainen kaatumisen ehkäisyyn liittyvä koulutus hoitohenkilökunnalle. Vanhuspalveluissa toteutettiin henkilökunnalle kaatumisen ehkäisykoulutus. Lisäksi järjestettiin ravitsemukseen liittyviä luentoja. Haasteena on vajaaravitsemusriskissä olevien ohjautuminen ravitsemusneuvontaan.

Kaatumisen ehkäisyn esiin tuominen kuntalaisille. Ikääntyneiden toimintakyky ja kaatumisten ehkäisy oli mukana monissa tapahtumissa ja niistä viestittiin mm. somessa ja paikallislehdessä. Siilinjärvellä toteutettiin syksyllä neljän viikon aikana päättäjäkävelyitä yhteistyössä päättäjien ja palvelutalojen ja kotihoidon kanssa. Lisäksi järjestettiin Ulkoilua yli ikärajojen -tapahtuma, missä lukiolaiset olivat ulkoiluseurana palvelutalojen ikääntyneille. Vanhusten viikolla järjestettiin tuolijumpaa, ulkoilutapahtumia sekä esteetön luontopolku. Tarjolla oli myös tasapainotestausta.

Liisan liukkaat -päivän tienoilla tuotiin kaatumisen ehkäisyä tehostetusti kuntalaisille esiin paikallislehdessä, kunnan sähköisillä ilmoitustauluilla sekä somessa. Lisäksi tietoa oli saatavilla kirjastolle järjestetyllä tietopisteellä.

Voimaa vanhuuteen -ohjelma. Siilinjärvi on ollut mukana Voimaa vanhuuteen -ohjelmassa. Ohjelman mentorointituki päättyi vuoden 2021 lopussa. Ohjelman tukemana Siilinjärvellä on toteutettu erilaista toimintaa, joilla on pyritty tukemaan ikääntyneiden toimintakykyä ja ehkäisemään kaatumisia. Toiminta on sisältänyt mm. ulkoiluystävä-toimintaa ja tehokuntosali-harjoittelua. Lisäksi kunnan liikuntatoimi tarjoaa ikääntyneille matalan kynnyksen ryhmätoimintaa kuten vesiliikuntaa ja jumppia. Kuntaan on valmistunut esteetön ulkoilureitti ja suunnitteilla on myös etäjumppia.

Kaatumisten ehkäisy, Suonenjoki ja Rautalampi

Vastuuhenkilöt: Minna Hiltunen, Johanna Halonen, Arja Eeva, Eeva-Liisa Oikarinen ja Raija Mustonen

Toimintasuunnitelma vuosille 2020–2022

Tavoitteena kaatumisten ennaltaehkäisyn edistäminen ja toimintamallien yhtenäistäminen palveluketjuissa Suonenjoen ja Rautalammin alueella. Muodostetaan alueellinen verkosto edistämään kaatumisen ehkäisyä sekä tiedon ja hyvien käytäntöjen levittämiseen alueella. Hyödynnetään käytössä olevaa hyvää materiaalia muun muassa arviointimittarit ja Pysytään pystyssä -opas.

1. systemaattinen kaatumisriskin arviointi – tunnistaminen - yhteisesti sovitut mittarit
2. henkilökunnan koulutus kaatumisten ehkäisy toimintamalliin (tunnista-toimi-raportoi), arviointiin/mittareihin, materiaaleihin muun muassa kaatumista lisäävät lääkkeet -kortti
3. sovittujen toimintojen toteutumisen säännöllinen arviointi
 - esimerkiksi vuosikelloon merkityn ajankohdan mukaan arvioidaan toteutumista eri yksiköissä
4. Kaatumisen ehkäisy on osa uuden työntekijän perehdytystä
 - kirjataan kaatumisen ehkäisyyn liittyvät asiat jokaisen yksikön perehdytyskansioon, tietoa myös kaatumisen ehkäisyn itseopiskelu mahdollisuuksista kuten Duodecim oppiportti Kaatumisten ehkäisy
5. Teemaviikot
 - alkuun kartoitetaan yhteisesti sovittuna ajankohtana kaatuneiden määrää eri yksiköissä
 - tavoitteena ohjata henkilöstöä kiinnittämään huomio kaatumisiin ja sen ehkäisyyn

Toimintasuunnitelman arviointi 2020–2021

Alueelle on muodostettu verkosto edistämään kaatumisen ehkäisyä. Verkostoon kuuluu sekä sosiaali- ja terveydenhuollon edustajia. Verkosto on kokoontunut 2020 3 kertaa ja 2021 4 kertaa, 2021 kokoukset Teamsin välityksellä.

Moniammatillisesti eri työpisteissä on viety tietoa kaatumisen ehkäisystä ja mietitty toimintatapoja kaatumisten ehkäisemiseksi. Yhdyshenkilöt ovat esitelleet työpisteissä sovitut mittarit arviointiin sekä jakaneet tietoa kaatumisen ehkäisyyn liittyen.

Keväällä 2021 tehtiin sosiaali- ja terveydenhuollossa sovitun mallin mukaan kaatumisten seuranta, jonka tulokset käytiin sekä työyksiköissä että alueellisessa työryhmässä läpi. Tämän pohjalta jokaisessa työyksikössä mietittiin keinoja kaatumisen ehkäisyyn.

Viime vuoden lopulla työryhmä selvitti, millaista koulutusta kaatumisen ehkäisyyn henkilöstölle tarjotaan ja miten se toteutetaan. Esitys koulutusrunoksi on tehty ja tavoitteena on, että koulutus kuuluu jokaisen työntekijän perehdytykseen.

Alueellinen kaatumisten ehkäisyverkosto, AKE

Toimintakertomus

Kaatumisen ehkäisy työtä on tehty voimaa vanhuuteen hankkeen rinnalla ja UKK-instituutin kaatumisseula itsearviointi lomakkeita on jaettu eri liikunta- ja eläkeläisryhmissä. Tietoiskuja kaatumisten ehkäisystä jaettu influenssarokotusten yhteydessä v. 2020.

Kuntayhtymän nettisivuille on laitettu ajankohtaista tietoa kaatumisten ehkäisystä.

Ylä-Savon SOTE
KUNTA-YHTYMÄ

SoteAKE (Iisalmi, Kiuruvesi, Sonkajärvi ja Vieremä)

Vastuuhenkilöt: Tarja Huttunen, Seija Hämäläinen,
Ellen Hiltunen ja Marika Lätti

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän vuoden 2021 painopisteet sekä tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi kaatumisen ehkäisyssä

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymässä perustettiin 1/2021 Kaatumisten ehkäisyn työryhmä, jonka tehtävänä on suunnitella, linjata, jalkauttaa ja seurata kaatumisten ehkäisyn toimenpiteitä kuntayhtymän eri vastuualueilla.

- Vahvistetaan työyksiköiden kulttuuria, jossa kaatumistenehkäisytyö nähdään merkityksellisenä ja osana jokaisen työntekijän jokapäiväistä työtä
 - Toimintakykyä ylläpitävän ja edistävän hoidon tietopohjaa on lisätty koulutuksella
- Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ”Kaatumisten ehkäisyn” IMS-prosessimallin antaman tiedon hyödyntäminen ja käyttöönotto työyksiköissä koko kuntayhtymän alueella
 - Prosessikuvaus Ylä-Savon Soten toimintatavasta kaatumistenehkäisytyössä on valmis
 - Kaatumistenehkäisytyötä on vahvistettu asumispalveluyksiköissä ja kotihoidossa
 - Frat- mittarin tuottamien tietojen hyödyntämistä on lisätty konkreettisin toimin. Yhteydenotot toteutuvat kaatuneilla potilailla Ylä-Savon Soten fysioterapiaan. Tämä on toteutunut osastohoidossa ja asumispalveluissa.
 - Kliinisen farmasian asiantuntijan ja osastofarmaseutin työpanos ei toteutunut resurssipuutteen vuoksi vuonna 2021.
 - Osastojen fysioterapeutit ovat arvioineet kaatuneiden potilaiden kotikuntoutuksen tarpeen potilaan kotiutuksen yhteydessä
 - Kaatumisvaarassa oleville kuntalaisille jaettiin liukuesteitä kaatumistapaturmien ehkäisemiseksi Soten ja Ylä-Savon Vakan toimipisteistä sekä tapahtumien yhteydessä (koronarajoitukset huomioiden). Kaatumisen ehkäisyn määrärahalta hankittiin myös pitosukkia ja lonkkahousuja terveydenhuollon ammattilaisen arvion perusteella jaettavaksi erityisessä kaatumisvaarassa oleville kuntalaisille.
- Potilastietoihin kirjaamisen vahvistaminen kaatumiseen ja sen ehkäisyyn liittyen
 - Potilastietoihin kirjaamista on kehitetty kirjaamalla yksilölliset tavoitteet ja keinot hoitosuunnitelmaan
 - Lonkkahousut kirjataan asiakkaan potilastietoihin apuvälineenä, joten niiden käyttöä voidaan seurata esimerkiksi asiakaskäyntien yhteydessä.
- AKE-materiaalien hyödyntäminen kaikissa työyksiköissä
 - Alueellinen Sote-Ake työryhmä on toiminut tietoa jalkauttavana foorumina.
 - Viestintää on vahvistettu kuntalaisten suuntaan, vuoden aikana on osallistuttu valtakunnallisiin kampanjoihin jakamalla sähköistä materiaalia viestintäkanaviin ja yhteistyökumppaneille. Kaatumisen ehkäisyn materiaalia on jaettu pitkin vuotta myös oma-aloitteisesti esimerkiksi reagoiden liukkaisuun keleihin.
 - Vanhusten viikolla yhtenä teemana oli kaatumisen ehkäisy, jolloin jalkauduttiin Pali-kyyteihin jakamaan liukuesteitä ja kaatumisen ehkäisyn materiaalia.

AKE-SOSTERI

Vastuuhenkilö: Tarja Tynkkynen

AKE-SOSTERI-toimintakertomus 2020–2021 Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Toiminta

Sosterissa kaatumisenehkäisyyn on pureuduttu eri rintamilla. Asiakkaiden käytössä on digitaalinen asiakaspolku kaatumisen ehkäisyyn ja hoitoon. Asiakaspolku auttaa ennalta ehkäisemään kaatumistapaturmia ja antaa keinoja välttää uusia. Polulta löytyy linkkejä laadukkaisiin tietolähteisiin, linkki Pysytään pystyssä-oppaaseen sekä erilaisia tarkistuslistoja.

Kaatumisten ehkäisyyn on Sosterissa (v. 2021) tehty lehtinen jaettavaksi osastoille ja varsinkin päivystyksen käyttöön. Siinä asiakasta ohjeistetaan ottamaan yhteyttä terveysaseman neuvontaan kaatumisen riskitekijöiden kartoitusta varten. Vastaanoton sairaanhoitaja ohjaa sitten tarvittaessa jatkoselvittelyyn.

Yleislääkäri lehdessä nro 7/ 2021 on julkaisu, jossa on kuvattu tämä Sosterin kaatumisen ehkäisyn moniammatillinen toimintamalli. Artikkelin ovat kirjoittaneet LL, yleislääketieteen ja geriatrician erikoislääkäri Riitta Kupiainen sekä fysioterapian lehtori ft Miia Kierikki, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMK:sta. Toimintamalli on vuosien saatossa moniammatillisesti rakennettu malli. Moniammatillinen malli pitää sisällään testit ja mittarit, hoidon, kuntoutuksen sekä ohjauksen, potilaan lähettämisen jatko-ohjaukseen ja seurannan. Asiaa käsitellään, asiakkaan, päivystyksen osastohoidon, farmasian, sairaanhoitajan vo:n. lääkärin, kotihoidon fysioterapian, apuvälinekeskuksen, ravitsemusterapian sekä jalkaterapian kannalta. Jokaiselle sektorille on toimintaohje.

Tämän lisäksi intranettiimme on päivitetty hoitomallit kansioon yksikkökohtaiset tarkemmat käytännön toimet, ja ne ovat sieltä helposti katsottavissa ja toimivat esim. perehdytyksen apuna.

Yhteisten käytäntöjen, ohjeiden ja mittarien käyttöä on muistuteltu. Osastotunteja on pidetty FRAT-mittarin juurruttamiseksi ja ohjaamaan jatkotoimenpiteisiin. Pysytään pystyssä-oppaat ovat käytössä ja Kävely kevyemmäksi harjoitusohjelma ohjataan kotiharjoitteeksi SPPB- testin jälkeen (tulos kirjataan seurantalomakkeelle). Osastoilla FRAT kaatumisen riskikartoitus merkitään hokelle ja pisteet hoipis lomakkeelle. Suunnitellut toimenpiteet kirjataan hoken suunnitelmaan. Toistaiseksi niitä ei tilastoida. Kirurgian osasto otti FRAT-mittarin käyttöön kaikille lonkkamurtumapotilaille.

Etelä-Savon hyvinvointimessut toteutettiin vuonna 2021 digitaalisena pandemian vuoksi. Toimintakyky-yksikkö oli mukana kertomassa kaatumisenehkäisystä. UKK-instituutin verkkokurssista on myös muistuteltu henkilökuntaa.

Sosterin kaikille toimialoille (ESH-PTH-SOS) yhteisiä kehittämisalueita 2022

- kaatumisten ennaltaehkäisyn kirjaamisen ja tilastoinnin kehittäminen helpoksi
- FRAT/FROP-Com arviointilomakkeen käytön lisääminen ja sen tuoma apu ennaltaehkäisyyn
- hyvä ravitsemus hoitjaksoilla ja kotona
- lääkehoidon kokonaisarviointitarpeen huomioiminen
- kaatumistyöryhmän nimeäminen ja toiminnan käynnistäminen
- lisätään väestön tietoisuutta: tietoiskut palveluohjaajien kanssa Nestori (kirjasto) ja lehtiarikkeli paikallislehteen
- liukuesteet ikääntyneelle (yli 75 v.) kaupungin kustantamana v. 2022 (Pysytään Pystyssä opas jaetaan mukana).

Alueellinen kaatumisten ehkäisyverkosto, AKE

Toimintakertomus

ATTENDO KALLIOHOVI

Vastuuhenkilöt: Tiina Miettinen ja Elina Reinikainen

Attendo Kalliohoivi liittyi mukaan AKE verkostoon vuonna 2021.

Tavoitteena: Kaatumisten ehkäisy hoivakodissa

- AKE-verkoston kautta tulevan tiedon hyödyntäminen ja hyvien käytäntöjen käyttöönottaminen kaatumisten ehkäisemiseksi.
- Käytetään FRAT-mittaria.
- kaikista kaatumisista tehdään poikkeama, jotka käsitellään kuukausittain tiimissä ja pohditaan ongelmakohtia sekä kehitetään asiakastyötä.
- Arvioidaan jatkuvasti lääkkeiden vaikutusta, ravitsemusta ja apuvälineiden tarvetta

AKE-Koulutusorganisaatiot

AKE Sakky

Vastuuhenkilö: lehtori Paula Rissanen

Savon ammattiopistossa sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinnossa, lähihoitaja -koulutukseen on sisällytetty opetusta kaatumistapaturmista ja niiden ennaltaehkäisystä hyödyntäen kansallisia sähköisiä materiaaleja ja alan oppikirjoja.

Opetussuunnitelman uudistuttua olemme kehittäneet eri tutkinnon osien opetuksen sisältöjä mm. kaatumistapaturmista ja niiden ennaltaehkäisystä Moodle Master-pohjille. Opiskelijoiden työpäivällä tapahtuvassa oppimisessa ja asiakastyössä yhtenä ammattitaitovaatimuksena on turvallisuus, johon sisältyy kaatumistapaturmien ennaltaehkäisy. Asiakastyössä opiskelijat ovat hyödyntäneet Pysytään pystyssä –opasta.

Työelämälle tarjottavissa lisäkoulutuksissa ja eri ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa kaatumistapaturmat ja niiden ennaltaehkäisy on huomioitu koulutuksen sisällön mukaisesti osana opintoja. Savon ammattiopiston edustaja on ollut mukana Terveyskylän kuntoutumistalon kaatumisten ehkäisy osion sisällön tuotannossa, jonka julkaisemista olemme odottaneet kaksi vuotta ja toinen Savon ammattiopiston edustaja on ollut mukana tekemässä opetusvideota "Miksi Lempi kaatui?" Aiemmin tehtyyn videoon lisättiin interaktiivista ja tekstitykset. Opetusvideo julkaistiin 3.4.2020.

SAVONIA**AKE-Savonia**

Savonia ammattikorkeakoulu, terveystalo

Vastuuhenkilöt: yliopettaja Marja Äijö ja fysioterapian tuntiopettaja Saijamari Hiltunen syksystä 2021 alkaen

Savonia-ammattikorkeakoulussa opetetaan kaatumisten ehkäisyä sosiaali- ja terveystalon opiskelijoiden opetussuunnitelmissa ja opetusta on toteutettu fysioterapeutin, sairaanhoitajan, ensihoitajan, kättilön, terveydenhoitajan, sosionomin ja suuhygienistin koulutusohjelmissa koulutusalan näkökulmasta sopivalla tavalla ja monialaisesta näkökulmasta.

Oppilaitoksen Viretori-oppimisympäristössä toteutuu opiskelijoiden työelämäharjoitteluita. Opiskelijoiden harjoitteluissa ja niiden ohjauksessa sekä Viretori –monialaisen terveyttä ja hyvinvointia edistävän oppimisympäristön toiminnassa ja erityisesti siellä tehtävässä asiakastyössä, kaatumisten ehkäisyyn on kiinnitetty huomiota. Viretorilla aloitettiin syksyllä 2019 Kuopion kaupungin kanssa pilotti kaatumisten ehkäisystä painottuen kotihoitoon ja Kuopion kaupungin toimintakeskuksiin ja toiminta on jatkunut vuosina 2020–2021. Savonia-amk:n opiskelijat ovat toteuttaneet kaatumisten ehkäisyyn liittyviä palveluja niin kaupungin iäkkäille asukkaille ja kaupungin henkilökunnalle. Toiminta on ollut monimuotoista ja asiakkaille on tarjottu ohjausta niin vastaanotolla, kotikäynneillä, toimintakeskuksissa, asukastuvilla kuin kerhohuoneillakin yhteistyössä kaupungin työntekijöiden kanssa. Pilotin kautta toiminta on laajentunut myös kantakaupunkialueen ulkopuolellekin.

Fysioterapian opiskelijat olivat mukana ideoimassa ja kehittämässä kaatumisen ehkäisyyn soveltuvia harjoitteita ikääntyneille uuteen Pysytään Pystyssä -oppaaseen syksyllä 2021. Opiskelijoiden ottamista kuvista AKE-työryhmä sai ideoita soveltuviin kuviin. Opiskelijoiden kuvissa oli nuoria ihmisiä, ja oppaaseen päädyttiin ottamaan lopulta kuvia ikääntyneestä ihmisestä.

Gerontologian yliopettaja Marja Äijö toimii mukana EIP- ja AHA-ryhmässä Euroopan tasolla.